

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

**ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТА НА
СОЈУЗОТ НА ЗДРУЖЕНИЈА НА ДИЈАБЕТИЧАРИ НА СЕВРЕНА МАКЕДОНИЈА
ЗА 2020 ГОДИНА**

Скопје, Февруари 2021 год.

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

Најсериозниот предизвик на човештвото во 2020 година, непознатиот непријател кој животи зема за само неколку дена, новиот SARS Cov 2 – COVID19 или КОРОНА вирус, го испорача најбрзиот и најсериозен тест со само две прашања, на кои и како луѓе и како организација одговорите или се точни надежни или погрешни и трагични. Особено алармот на паника, неизвесност, непознато до неизвесност по животот се вклучи кога сите свестки и домашни здравствени власти и епидимиолози споделија вест дека хронично болните, особено лицата со дијабетес се најранливата категорија на животно загрозени од инфекцијата. **Сојузот на здруженија на дијабетичари на Македонија СЗДМ** како национална организација која ги застапува правата, интересите, проблемите и обврските на околу 125.000 лица со дијабетес, слободно и независно здружени и организирани во 25 здруженија на граѓани во 23 општини, учейќи нови лекции на вонредна состојба и соочени со непознат непријател кој коси животи, се мобилизираше согласно можностите и расположливите ресурси и успеа да поддржи над 230 членови на здруженијата, да помогне на секое семејство, да ги адресира до надлежните и застапува барањата на лицата со дијабетес, за хумано и надежно продолжување и прилагодено живеење во новата реалност. Затоа СЗДМ и се реформираше, ја гради новата внатрешна институционална структура која за основа ја има демократијата но над се животот на лицата со дијабетес, унапредување на квалитетот на живот на лицата со дијабетес и нивните семејства. Примарна целна група се децата и адолесцентите потоа старите и возрасни лица со комобордитети и нивните потреби. Земајќи предвид дека значителен дел од населението има ризик фактори за дијабетес, овој тренд се очекува да расте во иднина, доколку итно не се преземат соодветни мерки. Справувањето со дијабетесот е доживотен процес кој може соодветно да се контролира и да се обезбеди долг и квалитетен живот за лицата со дијабетес. Од друга страна, постојната состојба на несоодветната контрола на пцеинтите со дијабетес, води кон тешки компликации, кои претставуваат голем здравствен, социјален и економски проблем. Имајќи ја предвид преваленцата на дијабетесот, импликациите од социјалниот и економски карактер може да бидат поразителни. Ние како Сојуз, во 2020 година се посветивме и на решавање на проблемите и предизвиците со кои семејствата на децата со дијабетес се соочуват секојдневно, преку давање на целосна партнерска заштита и соработка. Успеавме да добиеме следните години најсовремена и иновативна терпаија, но не завршивме со заокружување на квалитетен менаџмент на дијабетес, со достапност на дигитализирани глукомери за секое лице, а пред се со системи за континуирано мерење на гликемија. Предизвик во годината која е зад нас беа функционалноста на центрите за дијабетес и амбулантни, во одредени делови на државата се и скоро нефункционални, но се одржаваат во системот како задача на која одговара државата со цел навремено откривање и третман не само на дијабетесот, туку и комобродитетите. Националната програма за дијабетес е целосно потисната од приоритетите, затоа што КОРОНА вирусот, наложи итна реформа на здравствениот систем, кој во Република Северна Македонија, е покажа дека не е доволно спремен за соочување со поголеми ризици како пандемии, особено не кон лицата со дијабетес. Според податоците од Интернационалната Дијабетес Федерација (IDF) од 2018 година преваленцата за дијабетес во Македонија е повисока од светскиот просек и изнесува **11.2%** што соодветствува на **175.100** лица на возраст од 20-79 години, или **секој 9ти** возрасен човек во Македонија има дијабетес.

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

Мисија:

СЗДМ е граѓанска организација чија мисија е подобрување на квалитетот на животот на лицата со дијабетес преку залагање за поквалитетен здравствен сервис за истите, едукација на нивните семејства и подигање на свеста кај граѓаните за дијабетесот, во соработка со сите стратешки партнери и надлежни институции во Македонија.

Визија:

СЗДМ е водечка организација која ги застапува и претставува интересите на здруженијата на лицата со дијабетес. Организацијата влијае врз подобрување на легислативата, здравствените и општествено-социјалните стандарди на истите, како и за еднаков третман на лицата со дијабетес во Македонија.

Вредности:

СЗДМ преставува заедничко семејство, посветено изјавува дека нас ќе не водат следните вредности:

Чесност: реализација на нашите ветувања се приоритет број еден. Секогаш сме за вистината, ќе се придржуваме кон доверливоста и почитување на приватноста на другите.

Сочувство: Ние се однесуваме со емпатија и без предрасуди, почитувајќи ги маките на другите се водиме со нашата емпатија во акција.

Интегритет: одржување на високи стандарди на личното однесување и вградување на нашите вредности во нашата организациска политика, постапки и однесување.

Солидарност: се поддржуваме еден со друг во рамките на глобалната заедница од дијабетес.

Креативност: флексибилни, бараме иновативни и алтернативни идеи, подготвени да се соочиме со предизвикот на конвенционалната мудрост и да ги користиме совесно и полезно дадените можности .

Културни вредности: ги почитуваме културните вредности и ги признаваме човековите права на сите луѓе.

Соработка: Соработка е нашиот стил на работење. Го практикуваме отворениот дијалог и слободата на изразување.

Прифаќање на ризик: Ние сме смели, сите сме различни, си поставуваме амбициозни цели и го прифаќаме ризикот при заштита на нашата организација.

Независност: СЗДМ е независен, независноста е наша определба, не сме и не може да бидеме заложници на која било друга организација, институција, претпријатие и партија.

Истрајност и доследност: Ние сме истрајни и доследни на нашите цели, во рамките на нашите можности ќе правиме сè за подобар живот на луѓето со дијабет. Како и да учиме од своите грешки.

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ НА СЗДМ

Подигнување на свеста кај граѓаните за дијабетесот;
Учество во реализација на Националната програма за дијабетес;
Унапредување на едукацијата, мотивацијата и превенцијата од дијабетес;
Јакнење на капацитетите на здруженијата во СЗДМ ;
Институционално зајакнување на СЗДМ

- **Цели на годишната програма 2020 година:**
 - Кампања за подготовка на Национален регистер
 - Едукација/Превенција
 - Здравствени бенифиции за лицата со дијабетес
 - Лобирање
 - Реорганизација на СЗДМ
 - ДИА ЕУРО ТИМ
 - Вмрежување, Конференции, настани, дружење

ЦЕЛНИ ГРУПИ

- 25 здруженија на лица со дијабетес и нивни асоцијации и неформални групи на граѓани
- 125.000 лица со дијабетес од кои околу 44.000 инсулин зависни дијабетичари
- Здравствените власти, медицински установи, организации и бизнис заедницата

COVID 19 – Корона Вирус

Најсериозниот предизвик на човештвото во 2020 година, непознатиот непријател кој животи зема за само неколку дена, новиот SARS Cov 2 – COVID19 или КОРОНА вирус, го испорача најбрзиот и најсериозен тест со само две прашања, на кои и како луѓе и како организација одговорите или се точни надежни или погрешни и трагични. Особено алармот на паника, неизвесност, непознато до неизвесност по животот се вклучи кога сите свестки и домашни здравствени власти и епидимиолози споделија вест дека хронично болните, особено лицата со дијабетес се најранливата категорија на животни загрозувани од инфекцијата. СЗДМ, овој тест го прифати како сериозен предизвик и во постојана комуникација и координација со Националната комисија со дијабетес, докторите од Клиниката за ендокринологија, дијабетес и метаболни нарушувања, докторите од дијабетес центрите од Скопје и внатрешноста на државата, секојдневните прашања од пациентите, нивните семејства неселективно ги пренасочувавме до нив, кои пак во најкратки рокови ги примавме повратно до секој пациент, а ги споделувавме и во јавноста. Безнадежноста, паниката, стравот и новите правила на живеење сите сериозно ги прифатија и применија. Динамиката на комуникација се интензивираше и со преземање на информациите и упатствата од СЗО и IDF, координацијата со партнерските здруженија на хронично болни. На барање на пациентите, првите одлуки кои ги прифати Министерството за здравство беа покрај лицата со Тип 1, да бидат ослободени од секакви обврски и да се во домашна изолација и Тип 2 со

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

комобордитети, потоа родителите на децата со Тип 1 да бидат исто опфатени со осолободување со уредбите за да се спречат реакциите на децата од страв со новото. Заедно со Националната комисија за дијабетес и Директорката на клиниката, се предложи и прифати од МЗ новиот начин на електронска и телефонска комуникација на пациентите со нивните доктори во секој од центрите за дијабетес, најважна препорака која се применуваше од двете страни, директната физичка комуникација да се сведе на минимум при нужни влошени здравствени состојби. Важниот тест го положивме со висок степен на успешност и како здруженија, што успеавме за брзо време да ја разбудиме солидарноста, социјализацијата, соработката и над се емпатијата за сите лица со дијабетес. Особено внимание имаше потреба и ја испорачавме во руралните средини, каде здруженијата со свои волонтери и/или во соработка со Црвениот крст се дистрибуираа терапиите и лентите. Секако не помало значење имаше, појавата на губење на работни места на нашите членови, со неприфаќање на нивното осолободување од работа особено во јавните служби, но предизвиците беа зголемени и со учениците и студентите, но брзата реакција и партнерскиот однос на надлежните здравствени власти и управи, ги решававме сите можни реални прашања. Особено значајна поддршка дадоа специјалистите од Детската клиника – ендокринологија и Центарот за дијабетес со видео пораки, дадоа упатстав и информации како да се справуваат со соодветни потреби на лицата со дијабетес. Оваа година на секојдневно учење на нов режим од СЕДИ ДОМА, ЗАШТИТИ СЕ до ДА СМЕ ОДГОВОРНИ, се навикнувавме на новото тројство Носење МАСКА за заштита, физичка ДИСТАНЦА од 2 метра и честа ДЕЗИНФЕКЦИЈА, во координацијата со 21 од 23 здруженија се заокружи со реализација на посети и работилници со секое од здруженијата по региони. Раководството на СЗДСМ во четири дена реализираше средби и посети на 8 работилници со 115 членови на здруженијата од општините и руралните средини кои гравитираат кон тие општини. Висока промена која ја оставивме е враќањето на надежта, на искоренување на паниката, давањето взаемна поддршка дека Корона вирусот е инфекција од која мораме да се пазиме, само малку поеќе од другите, дека за се има решение само е потребни трпение и мудрост, но највеќе од се солидарност и социјализација па и по електронски пат. Овие средби и континуирани споделувања на предизвици и прашања, покажаа и слабостите кои ги има СЗДСМ, функционалноста на здруженијата и внатрешната комуникација и координација, кои ги заменивме со директна комуникација со пациентите и воведување на три регионални координатори, кои беа замена на слабостите но не и решение на потребата од новиот начин на функционирање и делување, согласно новата реалност наречен COVID19.

Регионални работилници за креирање барања до Министерство за здравство и Дебата за предлог – текст на нов Статут на СЗДСМ

Сојузот на здруженија на дијабетичари на Македонија СЗДСМ како национална организација која ги застапува правата, интересите, проблемите и обврските на лицата со дијабетес, во која слободно и независно се здружени и организирани во 23 здруженија на граѓани во 21 општина, чија мисија е подобрување на квалитетот на животот на лицата со дијабетес преку залагање за поквалитетен здравствен сервис за истите, едукација на нивните семејства и подигање на свеста кај граѓаните за дијабетесот. Организацијата, согласно Акциониот план за работа во 2020 година, особено посеветн на справување и со пандемијата COVID 19, продолжува да влијае врз подобрување на легислативата, здравствените и општествено - социјалните стандарди на истите, како и за еднаков третман на лицата со дијабетес во Македонија. Грџата за обезбедување на

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

поквалитетен живот преку одлично здравје на лицата со дијабетес, СЗДМ ја засили со реализација на регионални работилници на кои беа презентирани резултатите од задоволството на квалитетот на животот од лицата со дијабетес и нивните семејства и предлог решенија за унапредување на квалитетот на живот. А со цел да обезбедиме релевантни информации за квалитетот на влијание на терапијата, пред се инсулинска, која се аплицира на лицата со дијабетес, таблетарната терапија, замена на терапија, како и игли со кои се аплицира терпијата, глукометри и ленти за менаџирање со вредностите на дијабетесот, нивните потреби и приоритети. Регионалниот пристап на организирање на здруженијата во СЗДМ, обезбеди безбедна комуникација меѓу здруженијаата и членовите и активисти, кои беа присутни и активни на работилниците. Во периодот 22 до 24 јули 2020 година беа реализирани 8 регионални работилници на кои учествуваа вкупно 73 членови на здруженијата, секоја од работилниците беше ограничена временски на 90 минути, со воведен збор од Претседателот на СЗДМ кој ги презентираше концепт барањата до Министерството за здравство по што следеше дискусија до 60 минути и 30 минути за дебата на новиот текст на Предлог – Статутот на СЗДМ. Регионалните работилници беа орагнизирани во Тетово со присуство на 8 лица, Охрид 4 лица, Делчево 7 лица, Скопски 6 лица, Куманово 9 лица, Велес 6 лица и Неготино 4 лица, Битола 10 лица и Струмица 13 лица. Поради сериозна зафатеност со COVID 19 средби не се одржани со здруженијата од Штип и Гостивар, со кои дополнително ќе се одржат средби, но истите се изјаснија со електронска пошта. Секоја од работилниците беше организирана согласно Протоколот за организирање на состаноци на органи и тела на правни лица, на отворен простор, освен две кои беа организирани во вечерни часови во голема сала, а присуството беше ограничено на 10 – 15 лица, истие беа на соодветна дистанца со маски и средство за дезинфекција. Барањата за унапредување на квалитетот на лицата со дијабетес во државата, кои беа презентирани како предлог концепт пред членовите наиде на сериозна поддршка, без ниту една дискусија за оспорување, напротив текстот беше дополнет со факти и потреби од повеќето учесници.

14 Ноември – Светскиот ден на дијабетесот

СЗДМ одбележување на 14 Ноември – Светскиот ден на дијабетесот, кој согласно препораките на IDF беше со работен наслов **“Медицинските дијабетолошки сестри – поддршка за нивна едукација и покачени приходи”**. Посветени на остварување на нашата мисија и подобрување на квалитетот на животот на лицата со дијабетес преку залагање за поквалитетен здравствен сервис за истите, едукација на нивните семејства и подигање на свеста кај граѓаните за дијабетесот, во соработка со сите стратешки партнери и надлежни институции во Република Северна Македонија. Согласно програмските цели на СЗДМ за 2020 година за одбележување на Светскиот ден на дијабетесот, ја подигнавме свеста на граѓаните за превенција од дијабетес и свесноста за потреба од редовен квалитетен менаџмент на дијабетесот. Посебно во веќе постојната светска пандемија на сеуште недоволно совладливиот COVID 19 или Корона вирус, успеавме успешно да спроведеме активности кои беа со целосна заштита и превенција во новата реалност, во која целиот свет живее. СЗДМ ги реализираше следните активности, во рамки на **Планот за одбележување на 14 НОЕМВРИ „Светски ден на дијабетес,,- 2020 година.**

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

- Изработивме 5 минутен Веео клип со порака и барања за Медицинските сестри и нивната работа, во кое покрај медицинската сестра свои пораки дадоа и лицата со дијабетес Т1, Т2 со инсулин како и родители на деца со дијабет. Вееото започнува со обраќање за обединување, веео клипот беше поставен на социјалните мрежи, како и на нашата веб страна www.diabetes.mk
https://www.youtube.com/watch?v=9hxgd54Ez_E&feature=emb_logo
https://www.youtube.com/watch?v=QiuAkw0KrCk&feature=emb_imp_woyt
- 3 медиумски настани на национални ТВ станици т.е. 1 на национална и 2 на локално ниво: на националната ТВ 24 вести пред редовната емисија Здравје, беше емитувана веео пораката на СЗДСМ и веео обраќањето до јавноста на Премиерот на РСМ по повод 14 Ноември. Во овој период на регионалната ТВ СТАР во Штип, Претседателката на Здружението на дијабетичари „Дијабетичар ИНС“ - Штип Марија Костова имаше вклучување во живо во дебатна емисија, во која заради превенција емисијата беше со вклучување на соговорниците, исто така Претседателот на Здружението на дијабетичари на Пробиштип Стојан Јаневски имаше снимка на локалната ТВ ПРОТЕЛ во Прибиштип, на која даде објаснување за значењето на одбележувањето на Светскиот ден на дијабетесот.
- Оваа година, за прв пат на барање на СЗДСМ, а во соработка со ЗЕЛС, на 13 и 14 Ноември, во знак на поддршка на борбата со Дијабетесот во сино беа осветлени значајни објекти од јавен интерес во повеќе општини и тоа во Конче, Струмица, Радовиш, Битола, Велес, Свети Николе, Охрид, Струга, Гевгелија, Куманово, Гостивар, Штип, Скопје, а кампањата започна со симболично обојување во сино на зградата на Владата на РСМ.
- On Line Harpening - на платформата Zoom успешно беа поврзани 60 лица со дијабетес од целата држава. На овој настан, после читањето на пораката за поддршка на медицинските дијабетолошки сестри, свои излагања имаа доц. Д-р Ирфан Ахмети – Претседател на Националната комисија за Дијабетес, Наташа Деспотовска Димитривска – Претседателка на БАЛАНС МК – Асоцијацијата за детски дијабетес и на лично барање свое излагање имаше г-дин Милан Живковиќ – државен советник на Премиерот на РСМ за труд и социјална политика.
- Со особена чест и гордост, по повод 14 Ноември - на 30 Медицински - дијабетолошки сестри им беа доделени БЛАГОДАРНИЦИ од СЗДСМ во сите центри/амбуланти за дијабетес низ државата.
- Поради спецификите на условите на одбележување на овој за нас особено значаен ден, беа изработени и испечатени по 200 примероци на 3 флаери и 2 брошури за едукација и тоа: еден флаер за ретинопатија, преддијабетна состојба и дијабетична невропатија, еден флаер за превенција на лица со дијабетес од Covid-19, еден флаер за постапување при инфекција од Covid-19, како и две брошури на темите „**Физичка активност**“ и „**Самоконтрола на гликемија**“. Воедно за околу 500 лица со дијабетес, членови на здруженијата изработивме инфо картички за препознавање со порака ЈАС ИМАМ

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

ДИЈАБЕТЕС. Печатените материјали, преку претседателите на здруженијата на дијабетичари беа дистрибуирани до членовите заедно со 250 шалови со лого за СВЕЧНОСТ за Дијабетесот.

- За СЗДСМ, од голема важност, е и здравствената состојба на вработените во центрите за дијабетес (интернист-дијабетолог/сестри) како и фармацевтите и фармацевтските техничари во инсулинските аптеки немаат доволно маски, за лична заштита од пандемијата со COVID-19. За да се одржи на задоволително ниво нивната заштита ние сме на мислење дека трба да им се овозможат услови да имаат поголем број на маски. Затоа нашето спроведено истражување низ достапните медицински информации, маски кои го задоволуваат високото ниво на заштита, се маски од типот KN 95. Затоа обезбедивме и дистрибуиравме, вкупно 3500 маски на секој центар за дијабетес/град. СЗДСМ Од оваа бројка 400 маски се поделени на наши членови/пациенти, на нои претходно поделивме 15 глукомери со по едно пакетче од 50 ленти за 2 амбуланти во рурални средини и 13 пациенти во социјално економски немоќни семејства.

Согласно условите за реализација на активностите, на кои ги почитувавме целосно препораките, протоколите и законските прописи за спречување на пандемијата со Covid-19, целосната комуникација и соработка беше спроведена по електронски пат, со дистрибуција на материјалите по брза пошта до секое здружение, како и поединци волонтери на СЗДСМ, кои живеат во руралните средини, а не беа во можност да бидат навреме доставени материјалите за нив.

Застапување на лицата со дијабетес

Во време на пандемијата, соочувајќи се со сериозните животни предизвици за справување со можностите за инфекција, односно заштита и превенција од корона вирусот, СЗДСМ заедно со своите 25 членови од 23 општини и градот Скопје, изврши мобилизација на членството, нудејќи им брзи информации, посочувајќи им извори за едукација како и директни совети и одговори на нивните барања. Ние сме пациенти кои најдобро знаат што значи првиот совет, првата подадена рака, првата утеха за соочување со Дијабетесот. Затоа и составивме единствена порака и барања за унапредување на можностите за професионален развој и едукација, со најновите и најсовремени достигнувања за менаџирање со дијабетес, а пред се превенција уште во преддијабетна состојба. СЗДСМ следејќи ги барањата на членовите на здруженијат и лицата со дијабетес, секој дневни комуницираше со секои од нив, забележувајќи ги нивните прашања и потреби. За што достави барања до Министерството за здравство на Република Северна Македонија за: Непречено функционирање на Центрите за дијабетес во услови на COVID19 пандемија; за Медицинските сестри - заслужуваат попризната улога; Лекување со терапија за очи aflibercept за пациентите со дијабетес во услови на COVID19 пандемија; Набавка и доделување на сензори за континуирано мерење на гликемија за 500 деца со Дијабетес Милетус Тип 1. СЗДСМ на предлог на БАЛАНС МК заедно поднесе преставка до Нардниот правобранител на РСМ за дискриминација на децата со дијабетес Тип 1, од кој се бара да постапи за брзо постапување на остварување на квалитетна здравствена заштита на децата и адолесцентите а со тоа овозможување на квалитетен живот на децатам, со набавка на сензори. Воедно како членка на Алијансата на пациентски организации на Македонија (АПО) потпиша Барање за ослободување

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

од секакви службени обврски на Хронично болните лица во услови на Кризна состојба за COVID19 пандемија. На конструктивниот состанок, на 04.12.2020 год. со директорот на ФЗОМ г-дин Стево Крстевски претставниците од Сојузот на здруженија на дијабетичари на РСМ го запознавме со најприоритетните проблеми со кои се соочуваат лицата со дијабетес, а дискутиравме и околу предлозите за изнаоѓање можности за имплементирање на најсовремената терапија. На тој начин значително ќе се подобри здравјето на оваа голема група пациенти. Лекувањето на лицата со дијабетес бара интердисциплинарен пристап, во прв ред тесна соработка меѓу Министерството за здравство и Фондот. Заклучено е дека сите ќе се заложиме пациентите со дијабетес во секој момент да имаат пристап до неопходната терапија на товар на Фондот со што во ниту еден момент не би се довело во прашање нивното здравје.

Едукација на лицата со дијабетес

Во секојдневното работење на СЗДСМ и членките, особено во ново насатанатите околности на живеење и работа, се грижевме за едукацијата на лицата со дијабетес. Покрај овозможената континуирана телефонска консултација со лекарите специјалисти, за членството електронски на социјалните мрежи ги пренесувавме сите нови упатства, материјали и насоки за грижа и заштита. Во средината на годината снимавме и по социјалните мрежи дистрибуиравме видео пораки за лицата со дијабетес во време на КОВИД 19, на овие 9 видео пораки ендокринолозите тематски дадоа конкретни чекори и за лицата со дијабетес и нивните семејства. Особено интерес, членовите покажаа за едукативните предавања на zoom платформата за Подигнување на имунитетот кај лица со дијабетес за време на пандемија со д-р Драган Јованов, потоа Дијабетично стапало со доц. Д-р. Ирфан Ахмети и Броење јаглехидрати со мед. Сестра Татјана Ѓорговски од Центарот за дијабетес Скопје. Додека на платформата Skype интерактивна средба на темите: „Дане можеме“ и „Ковид 19 и Дијабетес Тип 1“. со проф. д-р Горан Петровски се едуцираа по темата за лицата со Тип 1 дијабетес.

ИНСУЛУНСКИ НЕДОСТИГ

Иако 2020 година доволно предизвикувачка за нас, на самиот крај неочекувано ни покажа дека како граѓанска пациентска организација, поприлично мораме да биде постојано функционални како мрежа и сериозни здруженија, кои секоја предизвик и паника на пациентите, треба да ги заштитиме со борба за секој од нив. Очекувајќи го објавувањето на новиот две годишен тендер за нова најсовремена и иновативна терапија, се појави сериозен недостиг на инсулини на целата територија на државата. Во почетокот на недостигот, претставниците на Министерството за здравство ги споделуваа релевантните информации и неделно брзо се решаваа недостатоците на дел од инсулините, но како се приближуваше крајот на годината МЗ целосно се затвори, но претседателот и членовите на Национална комисија за дијабетес бевме во континуирана и отворена соработка и комуникација, како и заменик директорот на МАЛМЕД со кои навремено споделувавме и алармиравме за потребите и загриженоста. Во последните недели, поради достапноста и незериозниот однос кон нас со претставниците од МЗ, комуникацијата ја проширивме и со членови на кабинетот на ПВРСМ, од каде ги потврдуваа вестите дека набргу се решава состојбата. Но, за СЗДСМ и здруженијата овој предизвик уште еднаш ја покажа слабата

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

функционалност и организациска култура за делување, како и за креирање на крајната порака „ПЕНКАЛОТО ЖИВОТ ЗНАЧИ, ние тоа пенкало уште го чекаме“.

СОРАБОТКА

СЗДСМ како граѓанска организација, своите активности ги реализираше на принцип на партнерска соработка со релевантни и засегнати страни. Соработката - вмрежувањето во најголем дел ќе се заснова на веќе воспоставените принципи на стратешки цели и намери со Националната комисија за дијабетес, Клиниката за ендокринологија, дијабетес и болести на метаболизмот. Воедно се посветивме и на соработката со јавниот здравствен сектор, компании и граѓански организации. Агенцијата за лекови и медицински средства, лекарски комори, лекарски друштва, министерства и управи кои се надлежни за унапредување на условите за образование, работа и живот на лицата со дијабетес. СЗДСМ е посветен за континуирана соработка со Фондот за здравствено осигурување на Македонија, соодветни експерти од областа, како и експерти од фармакоекономија, медицинските професионалци, институции и општините. Дијабетесот како заеднички имател на сите луѓе, не насочува на итна потреба за воспоставување на регионална соработка со националните сојузи и организации на лица со дијабетес, како и со Европската мрежа на здружување на лица со дијабетес. Воспоставивме соработка со д-р Драган Јованов – доктор на фитомедицина и агрокултура, кој со членовите на СЗДСМ на on line работилница на 30.11.2020 год. се едуцираа за зајакнување на имунитетот, особено во COVID19 пандемија. Дијабетесот е една од најчестите болести на современото општество, при што донираше фитотоници за зајакнување на имунолошкиот систем и за регулирање на шеќерот во крвта. Искрено сме благодарни и на сите медиуми во државата кои целосно беа посветени, и покрај објавувањето на секоја информација и соопштение од СЗДСМ, изработија и свои новинарски прилози за подигнување на свеста за борбата со дијабетесот.

СТРУКТУРА

Заедничкиот влог во реализација на активностите, придонесе СЗДСМ да стане семејство на сите активни 25 здруженијата на дијабетичари во 23 општини. Лидерството на СЗДСМ заедно со извршните органи и регионалните координатори ги планираа, реализираа и согледуваа видливите резултати од активностите. СЗДСМ својот буџет го реализираше преку проектно работење, со донации, спонзорства и партнерски односи со компании, граѓани, а во начесто целосна соработка и координација со Националната комисија за дијабетес. Забележителниот пад на активни и функционални здруженија во сојузот, како и справувањето со слабостите во активностите, упсешно го надминавме во активни здруженија на лица со дијабетес, на постојните ги зајакнавме со советување и насочување кон постигнување на заедничките страшеки цели, но со локалните специфики и потреби, на недоволно активните со разговор и анализа со претходните раководства, медицинските дијабетолошки сестри и докторите - дијабетолози по што се одржаа собранија на здруженијата, со избори на нови раководства во Кавадарци, Гостивар и Гевгелија (Богданци и Дојран). Посебен акцент оваа година, дадовме и на соработката националните мрежи, коалиции или платформи, пред сè на организации на пациенти, како и на други чија цел се почитување на човековите права, слободи и правото до пристап на квалитетно здравство, првично СЗДСМ е член на мрежата **Отворено Владино Партнерство** на Северна Македонија, а потоа во Октомври 2020 година, станавме полноправна членка на **Алијанса на пациентски организации на Северна Македонија (АПО)**.

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

Органи на СЗДСМ

- Собрание

Собранието на сојузот, како највисок орган во 2020 година, покрај предизвикот со пандемијата се посвети на надминување на два најважни приоритети, да утврди стратешки цели и план за работа, како и и институционално да се зајакне, со доенсување на нов Статут. Затоа на седницата одржана во деновите 24 и 25 јануари 2020 година во хотел „Монтенегро Ривијера“ Велес одржа Работилница за креирање на стратешки цели на СЗДСМ и годишна Програма за работа во 2020 година, а веднаш по неа и редовна седница на Собранието на сојузот, на која беше усвоена годишната програма и беа конституирани новите извршни и надзорни органи. На работилницата присуствуваа 24 претставници на 21 здруженија, 18 членки на сојузот како и од Баланс МК и Здружението „Искра“ од Битола, како и футсал тимот DIAEURO. Новите стратешки цели и програмски активности се крирани за да се воспостави ефикасна и ефективна национална организација, на сите здруженија на дијабетичари во Македонија, заеднички да спроведеме програма и финансиски план со реално определени цели и задачи, потребни ресурси и очекувани резултати. На седницата Собранието на СЗДСМ беа донесени Годишната програма за работа на СЗДСМ за 2020 година, одлуките за регионално организирање на СЗДСМ и за промена и измена на Статутот на СЗДСМ, избрани се Потпретседател и 7 членови на Извршниот одбор и 3 члена на Надзорниот одбор на сојузот. Овие активности беа заокружени со одржување на конституивна седница на Извршниот одбор на СЗДСМ на 26.02.2020 година на која беа усвоени Извештај од Надзорниот одбор за годишните финансиски извештаи за 2018 и 2019 година за што е констатитарано дека потребно е да се донесат правила за внатрешна работа на сојузот во областа а финансиите, избран е Секретар на СЗДСМ и именувани одговорни членови на Извршниот одбор по тематски области одредени од Собранието на СЗДСМ. Заокружувајќи го целосно процесот на внатрешна институционална стабилност и организираност, во деновите 25 и 26 септември 2020 година во Извиднички центар во Охрид, одржа седница на Статутарно собрание, при што се усвои нов Статут целосно усогласен со законската регулатива за граѓанска организација од пациентски карактер како и ЕУ директивите на непрофитно право. Со нова нова структура, при што се регулира правата и обврските на членките, сударот на интерес, се гарантира транспарентноста и отчетноста во работењето на секој од органите. Највисока придобивка е новата структура каде јасно се разгранчени правата и обврските на секој од органите, а воведен е извршно тело Секретаријат каде во пракса ќе се планираат и реализираат усвоените програми и планови. На ова Собрание СЗДСМ конечно ги обедини силите на сите граѓански организации за дијабетес во семејство СЗДСМ, од досегашните 22 сега брои 25 полноправни членки (БАЛАНС МК, Искра Битола и Дијабет Полог од Тетово, а воедно донесе одлука да се зачлени во Алијансата на пацеинтски организации.

- Управен одбор

Највисокиот управен орган на сојузот, во целосно нов состав во година на сериозни предизвици, за поситгнувања во остварување на генералните стратешки цели и неочикаваната здравствена пандемија COVID 19. Почетокот на мандатот особено покажа посветеност но не и доволна едуцираност со темите кои треба да се соочат членовите на Извршниот одбор, особено што со стариот Статут немаа дефинирани конкретни надлежности и обврски, различностите на членовите

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

пак даде позитивна енергија за идентификување на потребите и посветеност кон институционалното јакнење на СЗДСМ и подготовка на програма за едукација за превенција до дијабетес, во исто време ненадејно се исправи здравствениот предизвик со Корона вирусот, кој особено е ризичен за лицата со дијабетес. Во такви вонредни услови, не само пропишаните од државата со вонредна состојба, Потпретседателката Јакимовиќ примарно се ангажираше за добовање на инфоирмации од СЗО и дијабетолошките светски и европски агенции и орагнизации, додека Претсеадателот на сојузот со надлежните здравствени власти и институции пред се Националната Комисија за Дијабетес и Клиниката за ендокринологија за дијабетес и метаболни заболувања за првите реакции за превенција на лицата со дијабетес. Во сериозниот почетен период, своја поддршка во превенцијата и заштитат од Корона вирусот даде и Министерот за здравство доц. Д-р Венко Филипче, кој покрај предлози овозможи и брза постапка одлучување по предлозите од СЗДСМ, НКД и секако Центрите за дијабетес. Во овој процес, членовите на Извршниот одбор ги верификуваа и предлагаа можните мерки, особено кон сите хронично болни како ризична категорија на граѓани. Следејќи ја новонастанатата состојба, се усвои нов Акционен План за работа за период Јуни – Ноември 2020 година, при што главни стратешки приоритет беа поддршката и едукацијата на лицаста со дијабетес и нивните семејства во новата реалност – КОВИД 19, институционланото заокружување на СЗДСМ како нова структура со функционални органи а јасно дефинирани права и обврски и на членките и на именуваните и избраните. Се именуваа три региоанлни координатори – Североисточен, Источен и Пелагониски со што се олесни дел од функциите на претседателот и секретарот на сојузот. Извршниот одбор, покрај усвојување на проектни извештаи, сериозен успех оствари со обезбедувањето на целосна демократска и толерантна атмосфера при донесувањето на новиот Статут, ги дебатираше сите предлози и идеи кои беа доставени во време на креирање на текстот се до неговот финално усвојување. Управниот одбор при крајот на оваа година, од лични причини го напушти Рената Јакимовиќ – потпретседателка на СЗДСМ, по што избрана е нова Лидија Дамјанова од Делчево. Моменталниот број на членови на Управниот одбор на СЗДСМ е 8 члена, кои се избрани по одредбите на стариот Статут а согласно новиот вкупниот број е 7 члена вклучително и Претседателот на СЗДСМ.

- *Надзорен одбор*

Надзорниот одбор кој брои три члена, има одржано една седница на која ги разгледуваше финансиските извештаи за работата на СЗДМ за 2018 и 2019 година. Во тековната година, надзорниот одбор, заради брзата динамика на работење, е континуирано инфирмиран за усвени буџети, нивна корекција и целосна реализација.

КЛУЧНИ ПРОМЕНИ И ПРЕДИЗВИЦИ:

СЗДСМ покрај самостојната одлука по дведецениско постоење, да изврши сериозна институционална реформа и воспостави нова структура, која ќе обезбеди функционална организација на здруженија на граѓани, со силен демократски капацитет со гарантирана транспарентност, отчетност и одговорност, придоби и проширување односно обединување, кое е нов предизвк за учење низ работа и подложност на динамика и промени, согласно потребите на членството и заедниците. Оваа година се закргува целосна функционална внатрешна структура,

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

каде секоја иницијатива и/или предлог ќе биде брзо ефективно и ефикасно разгледана и по можност спроведена. Здруженијата во годината која измина, за прв пат се соочија со реакција на вонредна состојба за заштита на секое лице со дијабетес, предизвик кој Корона вирусот не научи на солидарност, еднаквост, свесност за Дијабетесот. Во 2020 година сојузот, стана повеќе од препознатлива организација, која се грижи и силно посветени ги решава потребите на лицата со дијабетес како сите хронично болни, секојдневните контакти и барања од над 70 лица со дијабетес или годишно со над 230 граѓани, беше дополнето со размена на совети со уште 6 здруженија на пациентски организации, со кои при крајот на годината и се обединивме. Покрај пациентите, ја развиваме и мрежата на здруженија и иницијативи во повеќе општини низ државата, се со цел да бидеме присутни и поблиску до секој пациент, затоа во 2021 ќе се надградиме со уште најмалку 4 здруженија: Крива Паланка и Кратово, Винаца, Кичево и Дебар. Сериозното делувањето на СЗДСМ придонесе, за пациентите со инсулинска терапија, следните години да ја примаат најсовремената иновативна терапија и да се покаже преваленца на пад на растот на дијабетесот во државата, Но затоа ќе се посветиме за заокружување на најсовремен менаџмент на дијабетес да се оствари со набавка современи дигитални медицински помагала за континуирано мерење гликемија за сите лица со дијабетес, пред се системите за континуирано мерење на гликемија за 500 деца и адолесценти во државата. За СЗДСМ највисок приоритет кон државата, ќе биде кампањата за застапување за усвојување на десет годишна Националната програма за дијабетес, и да се изработи официјален единствен Национален регистер на дијабетичари.

Областите на активностите:

- ❖ Волонтирање - преку промоција и развој на волонтерството
- ❖ Промовирање на социјална солидарност
- ❖ Следење на јавната политика и застапување
- ❖ Развој на граѓанското општество
- ❖ Информации од јавен карактер и медиуми - преку следење на општествената одговорност на медиуми и други јавни информации и активности на медиуми
- ❖ Задушвање и заштита од дискриминација - преку заштита на правата на семејството, децата и млади лица со посебни потреби, права на стари лица, заштита и права на пациентите
- ❖ Развојна соработка - преку образование и унапредување на здравјето
- ❖ Образование - преку едукација за одржлив развој, здрав начин на живот и зачувување на природата
- ❖ Социјална помош и поддршка
- ❖ Социјални услуги - советување и помош, домашна помош, психосоцијална поддршка, стручна помош и поддршка,
- ❖ Физички активности и игри изведени на организиран начин заради промоција здравје и рекреација
- ❖ Превентивно дејствување, унапредување и заштита на здравствени услови - создавање услови за подобар квалитет на живот за пациенти со хронични заболувања.

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

СОБРАНИЕ на СЗДМ:

1. Здружение на дијабетичари - Струга
2. Здружение на дијабетичари на Општина Охрид
3. Здружение на дијабетичари – Тетово
4. Здружение на дијабетичари – Гостивар
5. Здружение на лица со дијабетес „Алегрија“ – Скопје
6. Здружение на дијабетичари – Куманово
7. Здружение на дијабетичари на Делчево и Македонска Каменица
8. Здружение на дијабетичари – Пробиштип
9. Здружение на дијабетичари „Дијабетичар ИНС“ - Штип
10. Здружение на дијабетичари – Кочани
11. Здружение на дијабетичари на Радовиш, Подареш и Конче
12. Здружение на дијабетичари „Силна надеж“ – Свети Николе
13. Здружение на дијабетичари „Гликоза“ – Струмица
14. Здружение на дијабетичари „Сончева светлина“ - Демир Хисар
15. Здружение на дијабетичари на Општина Битола
16. Здружение на дијабетичари „Светлост за нас“ – Прилеп
17. Здружение на лица со дијабетес „Шеќерче – Lollipop“ - Велес
18. Здружение на дијабетичари – Неготино
19. Здружение на дијабетичари – Кавадарци
20. Здружение на лица со дијабетес „Дијабет ПОЛОГ“ - Тетово
21. БАЛАНС МК – Асоцијација за детски дијабетес на Македонија
22. Здружение на лица и деца за дијабет Тип 1 „Искра“ – Битола
23. Здружение на граѓани со дијабетес на општините Гевгелија, Богданци и Дојран
24. Здружение на дијабетичари – Берово
25. Здружени за заштита и едукација на дијабетичари „БУВ“ - Скопје

Управен (Извршен) одбор на СЗДМ:

1. Диме Велев – Претседател
2. Лидија Дамјанова - Потпретседателка
3. Биљана Солунчевска – (Секретар јануари – номври 2020 год.)
4. Јордан Синадинов - „Комуникација со медицински установи“;
5. Владо Златковски - „Соработка со НВО организации“;
6. Драган Станковски - „Спорт и рекреација“;
7. Воислав Јовановиќ - „Регионална соработка“
8. Душко Игневски - „Дијабетес тип 1 и 2“

Рената Јакимовиќ – Потпретседателка на СЗДМ - јануари – октомври 2020 г.

www.diabetes.mk; szdm.mk@gmail.com

Надзорен одбор на СЗДМ:

1. Тони Митев – Претседател
2. Мирјана Димеска - членка
3. Иво Дукоски – член

